

DÜZDABAN

Şehre giden köylüleri beğenmeyen burnu büyümüş adamın hikâyesi anlatılıyordu. O da vardı. Can kulağıyla dinledi. Hatta eskiden olduğu gibi eline bir çöp alıp yeri karıştırdı. Etraftakiler baktılar, bir şeyler planlıyor diyecek oldular. Nerdeyse konuşana anlatma diyeceklerdi. O dinliyor. Gerçekten de sevilmiyordu. Ömrünü köylerde geçiren öğretmen buraya geldiğinde, daha hiç lakapsız köylü görmediğinden onu görünce buna ne derler, demiş, bunun bir adı yok mu demiş. Veli demişler. “yok, yok başka adı” demiş. Zorunan lakabını öğrenmişti. Talihsizlik. Askere yazılacağı sırada komşulardan biri sakın ha adamı anadan doğma soyarlar. Muayene ederler deyince bu da acar esvaplar diktirmiş ve giymişti. Neyse ki, askere alırlar. Koşamayınca, komutanları bu askerlik yapamaz der, rapor aldırır, geri gönderir. Köye geldiğinde aylarca köylüler işin aslını öğrenmek isterler. Bir türlü söylemez. Nerdeyse bilemiyor kendiside. Ağzından kaçırınca o gün bugün adı “düzdaban” kalır.

Düğünlerde düzdaban geldi düzdaban gitti. Bayramlarda otur düzdaban kalk düzdaban. Merhaba düzdaban. Selam düzdaban. Hey düzdaban. Bre düzdaban.

Adı çıkacağına canı çıksın, deseler çıkan adamlar olmasa köyde idare olmaz. Her işin başında o. Her taşın altından çıkan o. Koca fatmanın köyden kaçışından sonra babasına geri teslim etmeleri üzere adı çıkmışta, nerde yavuklu görüldü, ha bu yaptı, denmiyor mu? Babasının parasını çalıpta bir çifte almasını anası bütün komşulara aylarca anlatınca, gelinlik kızlar bile o görmesin diye altınlarını yakalarının içine gizlemiyorlar mı? Boş bulunup da bir iki laf edince “düztaban” dedikoducuya / lafçılığa alıştırıyor dayı tarafı. Baba tarafı da onu böyle yapan anası diyorlar. Her gün dizinin dibine alır oğlanı, eh daha ne var ne yok yukarılarda, daha daha nasıl aşağı mahalle. Kimler kondu. Kimler göçtü. Başından atası geldiğinde de her git bir köyü dolaş. Bir iki havadis getir anana. Baban zaten adam olmazın teki.

“Lafı bilmeyen adam iş yapamaz. Dedikodu duymayan kulak paslanmıştır” demiş. Hoca da bunun kitapta yeri yok, inanmayın demiş. Hocayla Düzdaban ayağa kalkmışlar boğaz boğaza gelmişler.

En yukarda çeşme başında konuşulunca kadına nerden duydun diyorlar. Ayak topuğunu iyice yere vurarak yerin kulağı var. Duymaz olur muyum diyor. Meğer düzdaban evin önünden geçerken pencereden görmüş, yayığı bıraktığı gibi sofaya çıkıp, “gel de birkaç tas ayran iç, demiş. Bunu kaçırmayan Düzdabana hem soluk soluk iç diyor hem de olup biten ne varsa iyice soruşturuyor, dinliyormuş. Dün demiş, böyle böyle oldu demiş. Bunu duyan kadın soluğu çeşmede almış. Bakmış ki kimsecikler yok. Anası gibi ellerini böğrüne bağlayarak beklemiş. Gelenler çoğalınca başlamış anlatmaya.

Durup dururken elin kızına vay anasına be, tam da anası gibi demez mi. Komşulardan gelin bacı. “Ne oldu ne oldu” diyor. Öteki omuzlarını silkerek “ıh” diyor. Biri de ne söyler ne söyletir. Kağının cızıldamaz... Deyince tam kıvamı geldi deyip, dudaklarını ıslayıp hiç hiç diyor Düzdaban. Boy pos atmıştı da. Boy pos attı da ne oldu “ Koca çağı hani” ya öylemi “isteyeni mi var. Yalanın bini bir para artık. Aklına ne geliyorsa söylüyor. Akşamüzeri üç evde kavga çıkıyor. Kızın anası “demek senin koca canın istiyor, köyün ortalarında bel bükerek geziyorsun ha” deyip demir çubuğu ocağa sürünce, çığlıklar, kıyametler kopuyor. Oğlunun ağzını burnunu kan içinde koyan babası da dizine vuruyor. Evlenme delisi oldu oğlan. Başıma iş açacak. Vay başıma gelenler. Şu darlıkta nasıl olur. O adamın kızına tutulursun demek. Beni görse kör bıçakla doğrayan adamın kızına demek. Köyde ele güne düğün bayram olmuşlarda benim haberim yok demek. Yarından tezi yok köyü terk etmeli. Ya kızı almalı, ya dışarı çıkartmamalı. Ölürümde olmaz. O anası. Anası var ya hep o yaptı. Fahişelerini oğlumun üzerine saldı.

Az sonra eve gelen düzdaban hayretle baktıktan sonra, “konu komşu duydunuz mu, kız gelip eve oturacakmış” deyince. Dizlerine vurdukça vuran adam vay başıma gelenler, vay belalı başım diyormuş. Köyün ortaklarından da bıyıkları yeni terlemiş kaytan bııklı oğlan kızın abisini yakalamış, bacın namusuyla dursun. Bana varacak. Şurada iki senem kaldı der. Oğlan namus sahibi. Üzerine saldırır. Bıçak çekmeye kadar varır iş. Duyanlar koşar aralar. Aradakiler epey taş sopa yer.

Anasının anlattığına göre düzdaban o gün ne yapacağını şaşırmış. Köyün yarısını en az iki kere dolanmış. Evlere girmiş çıkmış. Yıllar yılı yetecek laf toplamış. Köpeklerden korkmasaydı dağdaki çobanlarla gidip anlatacaktı.

Altından üstüne, üstünden altına karış karış bilir düzdaban. Akşam sabah gözü yollarda. Kimler giriyor, kimler çıkıyor. Akşam hangi odalarda kaç kişi toplanıyor, neler konuşuluyor. Bilmek isterdi. Merak mı, huy mu diye orta bir yerde köy odasında uzun uzun tartışılar. Dedikodu kötü diyor, dedikoducu kötü diyor Düzdabanı konuşuyorlardı. Sonucu alınmayan hayli zaman geçti. Bir suskunluk devresinde biri,

- Allah cezasını versin dedikoducuların, lafçıların.
- Laf olmasa çoğumuz başka köylere gideriz. Şehre gidenleriniz yokmu. Laf için gitmiyorlar mı? Lafçının parası olursa şehre gider. Öğretmende lafçı.
- Adamın günahını alma
- Hepsi. Hepsi de öyle. Hocan ormancı.

Ebe hanım adamın çocuğunu topal ediyormuş. Öteki köyüm öğretmenleri ebe hanıma misafir gelmişlerin adamları da hükümette dedikodu yapıyor.

- Bizim komşu anasını bir iyice dövdü, karısı öğretmemiş.
- Köyde herkes lafçı
- Lafçı sensin
- Bizim karı dedi ki, yeğenini askerde tekavud edeceklermiş. Oğlan onun için kağıt göndermiyormuş.

Düztaban mı söylemiş?

Düzdabanı cemaate sokmayalım.

Ayıp olur adama

Düzdabanın adı çıkmış.

Nice düzdabanlar var köyde. Onlar daha mı aşağı. Aman yavaş konuşun kapının ardına gelir bizi dinler ha!

Gelemez köpekten korkar.

Attı da tuttular. Konuşuldu da konuşuldu. Öylece dağıldılar.

Murtazanın askerden mektubu gelmişti. Anası kokladı öptü, doyamadı, koynuna koydu. Bir iki gün öyle gezdi. Ara sıra çıkarıyor, oğlunun elleri deymiş diyor, ellerine kurban diyor yüzüyle okşuyordu. Düzdaban görünce saklayıverdi. Saklanmasına gerek yoktu. Görmüştü. Ne o deyince, asker oğlumdan mektup geldi dedi. Neler yazıyor dedi. Sana ne dedi. Peki, peki dedi düzdaban. Birkaç gün içinde kadın, karalar bağladı. Güya oğlunun askerde ayağını kesmişler. İçinde bir de fotoğrafı varmış. Anası korkusundan açamıyormuş. Kimseye de söyleyemiyormuş. Köylüler toplandılar. Kimileri gitmedi. Uzaktan baktılar. Mektup açıldı. Okundu, kadıncağızı teselli ettiler. Kim çıkardı bunu dediler.

Düzdaban dediler.

Dövelim dediler.

Öldürelim dediler.

Hele kalsın dediler.

Bu iş ortaya çıktığından bu yana düzdabanın adı iyice kötüye çıktı. Köye ne zaman bir misafir gelse, düzdaban orda. Millette suskunluk. Ağızlarını kilit bağlamış. Yavaştan birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlar. Düzdaban ise ala dağıdan serin. Dünya yansa bir tutam otu yok. Dünya yansa umurunda mı? Bol bol konuşur. Düğünlerde öyle. Nişanlarda. Mevlitlerde. Öğretmenin yaptığı toplantılarda.

Babası çekti düzdabanı. Bak oğlum diyecek oldu, üzerine saldıracak oldu, boğazından sıkıp öldürecek oldu. Araya girecekler oldu. Anası dizini dövecek oldu, vay başına gelenler, vay belalı başına diyecek oldu, oh oldu diyecek oldu, yazık gelenler oldu. Oldu da oldu. Düzdaban köye kahredip “alıp başımı gidiyorum” dedi. Uzaklara. Azığının bol olmasını istedi, öptü anasının elini, helalleşti. Babasına küskün. Konu komşulardan habersiz bir gün şafak sökümü köpek havlamalarını, horoz seslerini geride bırakarak.

Uzaklaştı gitti. Çalışmaya, aşğılara. Bir daha köye dönmem. “Tek dedikoducu bendim sanki” Allah hepsinin belasını versin. Beni yerimde durdurmayanlar onlar değil miydi? Zorunan karılar evrelere çağırıp şor etmiyorlar mıydı? Çeşme başında bir helke ne kadar zamanda dolar, elleri böğründe sanki su için mi bekliyorlardı. Evlere su verelim diye hükümetten gelince, sor edemez oluruz diye bu kadınlar hep karşı çıkıp kocalarını öğretememiş miydi? Çoğı laf alabilmek için tarlada, bahçede komşularının yardımına gitmiyorlar mı?

Köye kahve açılacak olunca lafı nasıl ederiz diye öyle karşı koymadılar mı?

Lafçılar olmasa düğünler nasıl şen olur? Herkes lafçı değil mi? Lafçıymışım da kime zararım dokunmuş? Kimin malında gözüm olmuş? Kendi halimde değil miyim? Kimin işine karıştım? Kimin lafına kandım? Kimi kandırdım?

Benim o köyde durmam haramdı zaten. Görürüm boylarını onların. Adam sanıyorlar kendilerini. Korkularından şehre gidemiyorlar. Çoğunun yazıları yok. Askerlerine mektubu ben yazmıyor muydum? Ben olmasam bir araya gelip iki lafı bir edemiyorlar. Meclislerini şen ederdim. Nankörler çünkü. Laftan ağızları şişer inşallah. Ağızları kokar inşallah. Laf diye kapı kapı gezerler inşallah. Beni çamınan çırayınan ararlar inşallah. Sürüm sürüm sürünsünler. Kendilerinin olsun köyleri. Köyleri başına yıkılasılar.

Ne biliyordu, ne duyuyordu hepsini söyledi düzdaban. Ağzını açtı gözünü yumdu. Veryansın etti. Attı duttu. Eyerliden indirdi semerliye bindirdi. Diline iyice doladı köylüleri. Gezmedik yer bırakmadı. Koca memleket diyordu. Sıcak memleket. Neler neler var buralarda. Kanı kaynıyordu. Anasına yanar, yüreğı cız ederdi. Köy taraflarına bakar, karlı dağıları görür, bu dağların belinden aşarak varılır oralara derdi. Koca dağlarla söyleşisi gelirdi. Deli divane olasım geliyor derdi.

Köy sanki çok mu iyiydi. Bir duyuldu ki Düzdaban köyü terk etmiş.

Düzdabanı babası evden kovmuş.

Düzdaban sevdiği kız uğruna köyü terk etmiş.

Düzdaban başlık parası biriktirmeye gitmiş.

Düzdaban duramaz hemen geri döner. Onu oralarda bir iyice döverler. Köy kurtuldu.

Yazık oldu anasına her gün yanar. Karalar bağlar. Çok köyden kaçan gördük, dönüp dolaşıp geldikleri yer burası.

Köy yarın burnuna bir tüttü mü gör nasıl cipiler düşer.

Düzdaban köyü birbirine kattı. Yetmiyormuş gibi şimdide oralara gitti.

Düzdaban kötü değildi. Onu köyün karıları böyle etti.

Kıyametin sonu geldi. Kimse yerinde durmuyor. İş eni sonu olacağına varır.

Gel zaman git zaman oldu. Günler döndü. Sap saman çıktı. Otlar yoncalar biçildi. Zahireler içeri kondu. Herkes evlerine çekildi. Yazı yaban işi bitti. Kim kimi görse, selam veriyor, merhaba diyor, nasılsın iyi misin diyor, öylece susa kalıyordu. Kadınlar öylece birbirine soruyor, ne havadis var, bilmiyorum diyorlardı. Köyün üst başlarında laflar üç-beş gün sonra aşağı mahalleye iniyordu. Kızlarını komşulara gönden kadınlar olsa da fazla şey öğrenmeden dönüyorlardı. Bu yüzden az sopa yiyen kız çocukları yok değildi.

Karı-kocalar birbirini taciz eder oldular. Hiç konuşmuyorlar diye, kadın ortaya çıkıp herifim eskiden benimle her şeyi konuşurdu, şimdi suskun oldu, duyun millet, beni takmıyor diyordu. Biri öteki köye azığına hazırlayıp gitmişti. Erkekler odalarda az toplanır oldular. Gözleri yollara düştü. Bir gelen olacaktı, başına üşüşecekler, bir iki laf dinleyeceklerdi. Hatta köye gelen yabancı olduğundan Tanrı misafiri olarak her hangi bir evde kalması gerekenleri paylaşamaz oldular. Birinde heybesi bir eve, eşeği bir eve, kendi bir eve götürülmüştü. Yemeği birkaç evde yiyenler vardı.

Erkekler birbirinin yüzüne bakıyor susuyorlardı. Merhabalı, nasılsınlı, ne var ne yoklu laflar ediliyordu, ancak. Köyde bir soğukluk başlamıştı. Sebebi bir türlü bilinmiyordu. Uğursuzluk, köyün göreceği vardı... Köyden kara kedi geçti... Köyün üzerinde nazar var... Diyenler çıktı. Yeni bir şey bulmuş gibi biride Düztaban. Düzdaban mı? Basbayağı düzdaban işte! O gidince böyle olmadık mı? Konu komşuya gitmez olmadık mı? O gidince bir tek kavga olsun oldu mu? O gidince kadınlar çocuklarını dövmez olmadı mı? Odalar bomboş olmadı mı? Sabahlara kadar oturuluyor mu? Kapılarınızı dinleyen oluyor mu? Kadınlar kocalarını taciz etmiyor mu? Köyde bir soğukluk başlamadı mı? Herkes kendi evine çekilmedi mi? Köyde şenlik kaldı mı? Tadımız tuzumuz var mı? Birbirimizden anlayan var mı? Düzdaban gidince olmadı mı bunlar. Doğrusu bu değil mi? Allah aşkına söyleyin. Sözümün hilafı var mı? Hadi söyleyin.

Kimse başını kaldırmadı. Kimse bir şey diyemedi. Kimse karşı çıkamadı. Haline acınacak bir köy olduk dediler. Ne kadarda kötü olsa bizim. Bizim adamımız.

Düzdaban çok iyi.

Nereler de zavallı şimdi.

Babası deli divane oldu.

Düzdabanda buralara yanıyor şimdi.

Düzdaban köyün bülbülüydü.

Bizimle ağlar bizimle gülerdi.

Hey gidi günler.

Eski günler geriye gelmez artık. Ne yapıp yapıp Düzdabanı bulmalı. Düzdabanı hemen evlendirmeli, bir daha köyü terk etmesin. Düzdabanın hali başkaydı. Ne yaman adamdı. Bir solukta köyü dolaşırdı. Girdiği evi şenlendirirdi. Ne laf verirdi. Ağzından bal akardı. Tane tane konuşurdu. Kulaklarımız paslandı. Onun girdiği cemaatler şen olurdu. Kadın-erkek herkesinen konuşurdu. Gönlü alçaktı. Gece gelirdi adamın evine. Kim ne demiş bir bir bilirdi. Gizli saklıyı hep bilirdi. Bilmediği şey yoktu. Herkesi barıştırdı. Kimseye küsmezdi. Gönlü alçaktı.

Her biri bir şey söyledi. Böyle olmayacağına iyice kanaat geldiler. Oturdular konuştular. Düştüler yola. Yazı yaban gurbeti dolaştılar. Buldular ve köye getirdiler Düzdabanı.

Aman Düzdaban, etme Düzdaban dediler. Herkes koştu kesti düzdabanın yolunu. Düzdaban gelmiş diyen koştu önüne. Öpen öpene idi. Boynuna sarılan sarılana.